

Теоретико-концептуальні виміри співвідношення різних видів суверенітету

УДК 321.011:316.32
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2022-4.9>

Сергієнко Тетяна Іванівна
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин
та соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
просп. Гагаріна, 26, Дніпро, Україна

Становлення держави на основі внутрішнього культурно-історичного досвіду проявляється насамперед у орієнтації народу на незалежність, автономію та суверенність держави. У сучасній науковій політологічній літературі теоретичні дослідження національного суверенітету набувають особливої цінності, адже неможливо заперечити, що в українській науці практично немає усталених і складних уявлень про це явище. Суверенітет народу – це не лише відносно нове поняття для України, але й таке, що досі затмарює більш традиційне для нашої правової системи явище – державний суверенітет. Водночас труднощі у процесі з'ясування природи суверенітету нації пов'язані з необхідністю визначення значення терміну нація та його характеристик як носія суверенітету. Тож, у даній статті автором проаналізовано основні наукові підходи до сутності суверенітету та визначення місця суверенітету національної держави чи державного суверенітету серед інших видів суверенітету, а також з'ясовано особливості його співвідношення з суверенітетом нації. Доведено, що суверенітет втілюється у різних формах, його реалізація визначається багатьма зовнішніми та внутрішніми чинниками, об'єктивними та суб'єктивними. Виступаючи основною складовою політичної системи суспільства та головною ознакою демократичної держави. Методологічна основа дослідження заснована на положеннях класичних та сучасних політичних теорій, що стосуються предмету розгляду, використанні спектру філософських, загальнонаукових і конкретно-наукових методів пізнання, напрацьованих у суспільно орієнтованих науках, які дозволяють всебічно розкрити суть поставленої проблеми. Науковою новизною дослідження є комплексне вивчення категорій суверенітету нації, суверенітету національної держави та державного суверенітету, а також визначення їх місця серед інших видів суверенітету.
Ключові слова: суверенітет, суверенітет нації, державний суверенітет, суверенітет національної держави, народний суверенітет.

Вступ. Актуальність обраної теми обумовлена тим, що, поряд з високим рівнем її загального осмислення в західних наукових підходах й у вітчизняних теоретичних здобутках, в Україні майже відсутнє визначення відмінностей між тими видами суверенітету, які вже тривалий час розглядаються в правовій та політичній науці зарубіжних країн. Тому, одним із дискусійних питань сьогодні є саме питання щодо визначення співвідношення таких понять як: суверенітет нації, суверенітет національної держави та державний суверенітет.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Основні методологічні принципи вивчення проблеми суверенітету були визначені в працях таких класиків політико-правової думки, як Ж.-Ж. Руссо, Ф. Гізо, Ж. де Местр, Ж. Марітен, К. Шмітт. Розробці теорії національного суверенітету сприяли дослідження М. Вебера, Т. Веблена, Р. Даля, К. Дойча, М. Дюверже, К. Кребіла, Л. Оппенгеймера, Т. Парсонса, Р. Хааса. Питання нації, національного суверенітету та національної держави перебувають на перетині правової, політичної та економічної сфер, тому ці поняття є предметом вивчення вчених у різних галузях науки. Серед них можна виокремити таких науковців, як О. Воронянський, Ю. Ключковський, Р. Зварич, Д. Лакішник, В. Попик, О. Гайко, Н. Заяць, В. Горбатенко, Л. Гамбург, М. Серебро, І. Куян, О. Талдикін, І. Алексєнко, Б. Готова, І. Троян, Ю. Головня, С. Клопков та інші. Проблемними питаннями

різних аспектів державного суверенітету, його складових у різні часи займалися відомі вітчизняні та закордонні автори, зокрема, С. Алексєєв, У. Бек, Т. Бевз, В. Бєлєвцева, Ж. Боден, М. Ільїн, Я. Кларк, В. Копейчиков, С. Краснер, Н. Матузов, О. Петришин, В. Тацій, Р. Сербин, О. Скрипнюк, Ю. Тодика, М. Цвік, І. Щербина, І. Умнова та ін. Дослідженням теорії народного суверенітету в Україні займалися В. Гапотій, А. Заєць, М. Кармазіна, М. Козюбра, В. Людвік, Н. Оніщенко, О. Петришин, П. Рабінович, В. Сіренко, О. Скакун, О. Скрипнюк, М. Цвік, Ю. Шемшученко, О. Щербанюк та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Роботи зазначених авторів сприяли розширенню уявлень про суверенітет, разом з тим вивчення та аналіз опублікованих за даною проблемою робіт показали, що існує необхідність подальшого розвитку дослідження даного питання.

Мета статті полягає в дослідженні співвідношення різних видів суверенітету.

Методологічна основа дослідження заснована на положеннях класичних та сучасних політичних теорій, що стосуються предмету розгляду, використанні спектру філософських, загальнонаукових і конкретно-наукових методів пізнання, напрацьованих у суспільно орієнтованих науках, які дозволяють всебічно розкрити суть поставленої проблеми.

Результати. Поняття «суверенітет» походить від старолатинського «superareitas» (від *supera* – *superior* – *superanitas* – *soveranitas*) що перейшов у старофранцузьке слово «*sovereins*» і в перекладі означає «більш високий, найвищий, верховний» [8, с. 101].

Цілком виправданим, на думку Я. Богів, є твердження з приводу того, «що поняття «суверенітет» не було відоме в стародавні часи» [3]. Однак, досліджуючи суверенітет в історичному контексті, слід розрізняти суверенітет як явище та поняття. Суверенітет як явище існує з моменту виникнення держави та встановлення демократичних інститутів (суверенітет народу), а суверенітет як поняття – було сформульовано значно пізніше [15, с. 78].

Серед великої кількості визначень терміну «суверенітет» варто виділити ті, які більшою чи меншою мірою відображають його сутність в цілому, незалежно від його конкретної форми. Отже, суверенітет – це одна з істотних ознак держави, її можливість повноправно здійснювати внутрішню та зовнішньополітичні справи, не допускати втручання в свою діяльність іноземних держав та інших внутрішньодержавних сил [1, с. 192]. У сучасній науковій літературі деякі вчені піддають сумніву принцип суверенітету окремих незалежних держав в умовах глобального світу. На їхню думку, лише держави, які здатні себе захистити, мають справжній суверенітет. Вони також вважають, що тенденції суспільного розвитку, пов'язані з процесом глобалізації, істотно підривають інститут держави [17, с. 140]. Також, вони зазначають, що під тиском процесів, що відбуваються у глобальному світі, ослаблюються внутрішні соціальні структури суверенних держав, а здатність націй та держав контролювати свою долю значно зменшується [9, с. 38]. Під тиском глобальних процесів, сучасних умов суспільного розвитку зміст поняття суверенітету кардинально змінюється, але суть суверенітету залишається незмінним.

У літературі з політичної науки та юриспруденції останніх років досить багато уваги приділяється відмінностям державного та національного суверенітету. Таке розмежування призводить до термінологічної плутанини. Як зазначається в національній доповіді, «основним суб'єктом сучасних міжнародних відносин визнається національна держава (нація-держава), а тому прикметник «національний» має бути застосований до того суверенітету, носієм якого вона виступає» [10, с. 6].

Національний суверенітет розуміється як суверенітет нації, народу. Суверенітет держави не обов'язково означає суверенітет народу [6, с. 315]. Суверенітет держави може поєднуватися з відсутністю суверенітету народу, з наявністю тоталітарного режиму, деспотизму. Ці підходи до визначення суверенітету держави, народу, нації обговорюються та є дискусійними.

Як правило, (але не завжди) відсутність зовнішнього суверенітету держави спричиняє втрату суверенітету народу як внутрішньої свободи його політичної держави. В умовах демократії джерелом і основою співпраці всіх органів влади є установча влада народу. Тут суверенітет народу є джерелом державного суверенітету. Ідея державного суверенітету належить французькому вченому Жану Бодену, який визначив його особливості ще у 1576 р. Він пов'язував державний суверенітет з абсолютною та неподільною владою монарха, неможливістю будь-якої іншої влади в державі або поза нею, яка могла б бути вищою ніж влада монарха.

Сьогодні державний суверенітет є невід'ємною ознакою держави. Повага до нього є одним з основних принципів сучасного міжнародного права, він закріплений у Статуті Організації Об'єднаних Націй. У Декларації про державний суверенітет України від 16.07.1990 викладено такі ознаки державного суверенітету України як: верховенство, самостійність, повнота, неподільність, незалежність, рівноправність [11, с. 97].

Народний суверенітет також є одним з основних принципів міжнародного права. Філософсько-правова концепція суверенітету народу з'явилася у XVIII ст. у зв'язку з необхідністю пошуку нових підстав для узаконення державної влади [16, с. 36]. Сутність суверенітету народу полягає у праві і здатності народу бути єдиним джерелом державної влади, що визначає його повноваження створювати державу, встановлювати та змінювати її конституційний лад, обирати органи державної влади, контролювати їх діяльність, самостійно вирішувати найважливіші питання їхнього життя.

Отже, суверенітет народу нерозривно пов'язаний з правами і свободами людини і громадянина, адже вони є правовим вираженням волі народу. Принцип суверенітету народу є одним із основних принципів демократії. Термін походить від «суверенітету», який є ознакою державної влади, і фактично має пріоритет над усіма іншими проявами влади на території та незалежності поза нею. Народ, як суверен, є носієм верховної влади, уповноваженим приймати остаточні рішення в рамках певної політичної та правової ієрархії. Суверенна влада характеризується як найвища в існуючій політичній та правовій системі, остання інстанція з точки зору повноважень щодо прийняття рішень. Окрім народу, носієм суверенітету може бути держава – державний суверенітет, нація – національний суверенітет.

Щодо суверенітету нації, то даний термін означає повновладдя нації, що реалізується через її основні права [6, с. 77]. Основні права нації – гарантована законодавством міра свободи нації, яка відповідно до досягнутого рівня еволюції людства здатна забезпечити її існування та розвиток.

Міра свободи у формі міжнародного стандарту універсального і рівного для всіх націй. Отже поняття «суверенітет нації» означає повновладдя народу, яке здійснюється через реалізацію принципу – «право нації на самовизначення» тобто полягає у винятковому праві вибору власного політичного ладу. Причому цей вибір не обов'язково повинен бути на користь демократії. Іншими словами, якщо громадяни обирають іншу політичну систему то це є їхнім виключним правом. Народ, в даному випадку, розглядається як загальне об'єднання громадян, який засновує політичний устрій, а не національну державу. Національна держава ініціюється і створюється нацією. Отже, носієм суверенітету народу є спільний союз громадян, а не національна спільнота.

У багатонаціональній державі її суверенітет не може бути суверенітетом нації як етносоціальної спільноти. Вона містить обов'язки перед іншими народами, які співіснують з нею. Головне, щоб титульна нація, яка є більшістю в країні і дала назву державі, не використовувала свої переваги щодо обмеження прав представників національних меншин. Будь-яка національна дискримінація або бажання однієї нації підкорити іншу є незаконною і неприпустимою.

Водночас вчені виділяють ще один термін, який походить від терміну «суверенітет» – це «суверенність», що означає такий рівень забезпечення суверенних прав певної соціальної спільноти, який відповідає її можливостям. В контексті посилення глобальної взаємодії, справжня нездатність держав здійснювати економічну автократію, суверенітет національних держав виявляється через їх відмову від ряду їхніх прерогатив та повноважень та передачу їх недержавним або наднаціональним акторам. Тобто визначається рівень суверенітету та характер реального суверенітету держави [7, с. 309].

Як зазначає С. Кононенко, «державна суверенність не є абсолютною. У загальнополітичному вимірі, суверенітет національної держави обмежений національним політичним суспільством, яке вповноважує державу здійснювати її функції і відповідно має право збільшити або зменшити обсяг цих функцій; надає більший або менший обсяг ресурсів для зовнішньополітичної діяльності; нарешті, на підставі національного суверенітету, може перезаснувати державу» [7, с. 300-301]. Отже, сучасні дослідники у процесі суверенізації вбачають реалізацію державного, народного та національного суверенітету. Державний суверенітет розуміють як верховенство державної влади в середині країни та її незалежність у зовнішньополітичній сфері. Тож, суверенітет держави відображає державну організацію народу. Суверенітет нації за суттю є формою вияву народного суверенітету. Суверенітет народу, визнаний єдиним

його джерелом влади. Національний суверенітет передбачає суверенітет нації, перш за все можливість її політичного самовизначення [2, с. 8], а також, здатність будь-якого бездержавного етносу самостійно обирати шлях власного розвитку та форму політичної організації. Отже, національний суверенітет – це суверенітет народу як політичної нації. Свого часу національний суверенітет ототожнювався з народним суверенітетом, тобто правом народу на участь в управлінні державою. Таке розуміння й нині зберігається в конституціях ряду держав – Іспанії, Польщі, Туреччини тощо. Конституція України, розрізняє три види суверенітету – суверенітет держави, суверенітет народу і суверенітет нації. У цьому контексті обґрунтованою є думка В. Гапотія, який стверджує, що ідея суверенітету розгорталась у такому напрямку: суверенітет держави – суверенітет народу – суверенітет нації [4, с. 6]. Тож, у сучасному українському правознавстві прийнято виокремлювати національний суверенітет як поняття, що характеризує право нації на самовизначення. З іншого боку, слід визнати, що деякі вчені скептично ставляться до концепції національного суверенітету.

К. Трихліб та О. Житинський, вважають справедливим твердження, що «у правовій науці через неоднаковість підходів до розуміння нації поки немає консенсусу щодо співвідношення різних видів суверенітету, однак існують такі основні точки зору [16, с. 30]: національний суверенітет тотожний державному і походить від народного: народ → держава = нація; суверенітет титульної нації є основою народного, від якого походить державний: титульна нація → народ → держава; національний суверенітет тотожний народному і є основою суверенітету держави: нація = народ → держава» [14, с. 60-61].

Такі типи суверенітету, як суверенітет народу, держави та національний суверенітет, хоча і породжені одним історичним періодом перебувають не в повній гармонії, але досить часто суперечать один одному. Так, демократизація національного суспільства ускладнюється, а іноді й неможлива цінностями певної нації та може мати авторитарний характер. Звідси протиріччя між народним і національним суверенітетом цілком можливе. Так само і суверенітет національної держави може суперечити національному суверенітету. Так це відбувається, коли національна держава перестає бути власне національною, перетворюючись або на причину національного занепаду, або на політичний інструмент у руках зовнішніх сил. Боротьба проти псевдонаціональної держави може вважатися формою реалізації національного суверенітету [7, с. 306].

Отже, суверенітет забезпечується переважно державою, набором конституційних прав та поло-

жень, а також традиціями та неписаними правилами поведінки. Суверенітет – це політичне явище, оскільки воно реалізується лише в системі держав. Він передбачає існування незалежної національної держави. Така державність є формою політичної організації народу, що забезпечує йому найкращі умови для економічного, соціального та духовного розвитку. Без власної національної держави, тобто такої, яка побудована на етнографічних землях певного народу, його всебічний розвиток неможливий. За відсутності національної держави люди приречені. Бездержавний народ не може бути суверенним [14, с. 19]. Суверенітет надає гуманістичної і демократичної спрямованості політичному розвитку держави. Державній владі суверенітет надає верховенства і необмежену вищу владу в державі, що володіє повнотою суверенних прав, виступаючи від імені народу [12, с. 147]. Суверенітет передбачає повноту публічної влади у суспільстві, яка виступає від імені народу і має такі ознаки, як: єдність, неподільність, верховенство, самостійність, незалежність, необмеженість, повновладдя тощо [14, с. 19].

Висновки. Термін суверенітет у науковій літературі передбачає існування певної вищої, неподільної, незалежної та самодостатньої сили. Водночас суверенітет народу та суверенітет нації є незалежними явищами, які водночас дуже тісно пов'язані між собою та доповнюють один одного. Так, національний суверенітет є верховенством нації як політичної і етнічної спільності у вирішенні питань мови, культури та визначень щодо основних напрямів її цивілізаційного розвитку. Водночас реалізація національного суверенітету неможлива поза народного суверенітету, оскільки люди мають ряд конституційно визначених засобів та способів виконання чиясь волі. При цьому в теорії та на практиці концепція народного суверенітету також є виразом національного суверенітету. Дане визначення є більш універсальним, органічним і зручним поняттям.

Перспективою подальших наукових досліджень є вивчення ролі національної ідеї в становленні державного суверенітету в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бевз Т. А. Суверенітет як невід'ємна ознака держави у документах і практиці українського державотворення. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*, 2013. Вип. 3. С. 190-212.
2. Бєлєвцева В. Державний суверенітет, його ознаки та властивості *Підприємництво, господарство і право*, 2009. № 10. С. 7-10.
3. Богів Я. С. До питання про сутність суверенітету: теоретико-правовий аспект. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Право». 2018. URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18bystpa.pdf>

4. Гапотій В.Д. Теоретичні та практичні аспекти суверенітету народу, нації та держави: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01; Національний ун-т внутрішніх справ. Харків, 2005. 18 с.

5. Державний суверенітет в умовах європейської інтеграції: Д 3 6 монографія / Ю. П. Битяк, І. В. Яковюк, С. Г. Серьогіна та ін.; за ред. Ю. П. Битяка, І. В. Яковюка. К.: Ред. журн. «Право України», 2012. 336 с.

6. Єремєєва І.А., Шаповал В.А. Групи інтересів як суб'єкти політики. *Politicus*. 2016. № 2. С. 76-80.

7. Кононенко С.В. Національна державність і міжнародна політика: історична перспектива і структурне призначення. *Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення: збірник наукових праць*. Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». К.: Вид-во «Фенікс», 2013. С. 300-311.

8. Наливайко Л. Р. Державний лад України: теоретико-правова модель: монографія. Х.: Право, 2009. 598 с.

9. Наумкіна С.М., Арабаджієв Д.Ю., Сергієнко Т.І. Суверенітет держави як основна складова політичної системи суспільства. *Політична система України за умов глобальних викликів і локальних проблем: зб. матеріалів XXXIV Харків. політол. читань* (м. Харків, 21 квітня 2021 р.). Харків: Право, 2021. 284 с.

10. Національний суверенітет України в умовах глобалізації: Національна доповідь. К.: Парламентське вид-во, 2011. 112 с.

11. Правове забезпечення державного суверенітету України. [Колект. монографія. Автори: Ю.С. Шемшученко, В.М. Шаповал, І.О. Кресіна, І.В. Алексєнко, О.І. Ющик, Д.М. Лук'янець, О.М. Костенко] / За заг. ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. К.: Вид-во «Юридична думка», 2011. 300 с.

12. Сергієнко Т.І. Теоретико-концептуальні засади українського державотворення в контексті євроінтеграції. *Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції: Матеріали доповідей, виступів і повідомлень учасників VII-го Всеукраїнського круглого столу* (м. Львів, 3 грудня 2021 р.). Львівський державний університет внутрішніх справ. 2021. С. 146-150

13. Скрипнюк О. Проблеми забезпечення державного суверенітету України на сучасному етапі (конституційно-правовий аспект). *Вісник Національної академії правових наук України*, 2014. № 2. С. 18-26.

14. Теорія держави і права: підручник / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін.: Право, 2015. 368 с.

15. Топчій В. В. Межі державного суверенітету: теорія та практика. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. Вип. 1. С. 78-81.

16. Трихліб К.О., Житинський О.В. До питання про націю, національний суверенітет і національну державу як політико-правові явища. *Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету*, 2000. № 5. С. 28-32.

17. Щербанюк О. В. Народний суверенітет у теорії політико-правових вчень: історична школа: монографія. Книга І. К.: Логос, 2013. 182 с.

REFERENCES:

1. Bezv T. A. (2013). Suverenitet yak nevid'yemna oznaka derzhavy u dokumentakh i praktytsi ukrayins'koho derzhavotvorennya. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsional'nykh doslidzhen' im. I. F. Kurasa NAN Ukrayiny*, Vyp. 3. S. 190-212. [in Ukrainian].
2. Byelyevtseva V. (2009). Derzhavnyy suverenitet, yoho oznaky ta vlastyvoli *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, № 10. S. 7-10. [in Ukrainian].
3. Bohiv YA. S. (2018) Do pytannya pro sutnist' suverenitetu: teoretyko-pravovyy aspekt [Elektronnyy resurs]. Chasopys Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya». Seriya «Pravo». URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n2/18bystpa.pdf> [in Ukrainian].
4. Hapotiy V.D. (2005). Teoretychni ta praktychni aspekty suverenitetu narodu, natsiyi ta derzhavy: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.01; Natsional'nyy un-t vnutrishnikh sprav. Kharkiv, 18 s. [in Ukrainian].
5. Bytyak YU. P., Yakovyuk I. V., Ser'ohina S. H. ta in. (2012). Derzhavnyy suverenitet v umovakh yevropeys'koyi intehtatsiyi: D 36 monohrafiya / YU. P. Bytyak, I. V. Yakovyuk, S. H. Ser'ohina ta in.; za red. YU. P. Bytyaka, I. V. Yakovyuka. K.: Red. zhurn. «Pravo Ukrayiny», 336 s. [in Ukrainian].
6. Yeremyeyeva I.A., Shapoval V.A. (2016). Hrupy interesiv yak sub'yekty polityky. *Politicus*. № 2. S. 76-80. [in Ukrainian].
7. Kononenko S.V. (2013). Natsional'na derzhavnist' i mizhnarodna polityka: istorychna perspektyva i strukturne pryznachennya. *Aktual'ni problemy vsesvitn'oyi istoriyi: aksiolohichni ta kul'turno-istorychni zasady derzhavotvorennya: zbirnyk naukovykh prats'*. Derzhavna ustanova «Instytut vsesvitn'oyi istoriyi NAN Ukrayiny». K.: Vyd-vo «Feniks». C. 300-311. [in Ukrainian].
8. Nalyvayko L. R. Derzhavnyy lad Ukrayiny: teoretyko-pravova model': monohrafiya. KH.: Pravo, 2009. 598 s. [in Ukrainian].
9. Naumkina S.M., Arabadzhyev D.YU., Serhiyenko T.I. (2021). Suverenitet derzhavy yak osnovna skladova politychnoyi systemy suspil'stva. *Politychna systema Ukrayiny za umov hlobal'nykh vyklykiv i lokal'nykh problem: zb. materialiv KHKHXIV Kharkiv. politol. chytan'* (m. Kharkiv, 21 kvitnya 2021 r.). Kharkiv: Pravo. 284 s. [in Ukrainian].
10. Natsional'nyy suverenitet Ukrayiny v umovakh hlobalizatsiyi: Natsional'na dopovid' (2011). K.: Parlament-s'ke vyd-vo. 112 s. [in Ukrainian].
11. Pravove zabezpechennya derzhavnogo suverenitetu Ukrayiny. (2011). [Kolekt. monohrafiya. Avtory: YU.S. Shemshuchenko, V.M. Shapoval, I.O. Kresina, I.V. Alyeksyeyenko, O.I. Yushchyk, D.M. Luk"yanets', O.M. Kostenko] / Za zah. red. akad. NAN Ukrayiny YU.S. Shemshuchenka. K.: Vyd-vo «Yurydychna dumka». 300 s. [in Ukrainian].
12. Serhiyenko T.I. (2021). Teoretyko-kontseptual'ni zasady ukrayins'koho derzhavotvorennya v konteksti yevrointehratsiyi. *Derzhavotvorennya ta pravotvorennya v konteksti yevrointehratsiyi: Materialy dopovidey, vystupiv i povidomlen' uchasnykiv VII-ho Vseukrayins'koho kruhloho stolu* (m. L'viv, 3 hrudnya 2021 r.). L'vivs'kyy derzhavnyy universytet vnutrishnikh sprav. 2021. S. 146-150. [in Ukrainian].
13. Skrypnyuk O. (2014). Problemy zabezpechennya derzhavnogo suverenitetu Ukrayiny na suchasnomu etapi (konstytutsiyno-pravovyy aspekt). *Visnyk Natsional'noyi akademiyi pravovykh nauk Ukrayiny*. № 2. S. 18-26. [in Ukrainian].
14. Petryshyn O. V., Pohrebnyak S. P., Smorodyns'kyy V. S. ta in. (2015). *Teoriya derzhavy i prava: pidruchnyk*. Pravo. 368 s. [in Ukrainian].
15. Topchiy V. V. (2016). Mezhi derzhavnogo suverenitetu: teoriya ta praktyka. *Prykarpats'kyy yurydychnyy visnyk*. Vyp. 1. S. 78-81. [in Ukrainian].
16. Trykhlub K.O., Zhytyns'kyy O.V. (2000). Do pytannya pro natsiyu, natsional'nyy suverenitet i natsional'nu derzhavu yak polityko-pravovi yavlyshcha. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal – elektronne naukovye fakhove vydannya yurydychnoho fakul'tetu Zaporiz'koho natsional'noho universytetu*. № 5. S. 28-32. [in Ukrainian].
17. Shcherbanyuk O. V. (2013). Narodnyy suverenitet u teorii polityko-pravovykh vchen': istorychna shkola: monohrafiya. Knyha I. K.: Lohos. 182 s. [in Ukrainian].

Theoretical-conceptual dimensions of the relationship of different types of sovereignty

Sergiienko Tetiana Ivanivna

Candidate of Political Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of International Relations and Social and Humanitarian Disciplines
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
Gagarina Ave, 26, Dnipro, Ukraine

The formation of the state on the basis of internal cultural and historical experience is manifested primarily in the orientation of the people to the independence, autonomy and sovereignty of the state. In modern scientific political science literature, theoretical studies of national sovereignty acquire special value, because it is impossible to deny that there are practically no established and complex ideas about this phenomenon in Ukrainian science. The sovereignty of the people is not only a relatively new concept for Ukraine, but also one that still overshadows a more traditional phenomenon for our legal system – state sovereignty. At the same time, difficulties in the process of clarifying the nature of a nation's sovereignty are associated with the need to define the meaning of the term nation and its characteristics as a carrier of sovereignty. So, in this article, the author analyzed the main scientific approaches to the essence of sovereignty and determining the place of the sovereignty of the nation state or state sovereignty among other types of sovereignty, as well as clarified the peculiarities of its relationship with the sovereignty of the nation. It is proven that sovereignty is embodied in various forms, its implementation is determined by many external and internal factors, objective and subjective. Acting as the main component of the political system of society and the main feature of a democratic state. The methodological basis of the study is based on the provisions of classical and modern political theories related to the subject of consideration, the use of a spectrum of philosophical, general scientific and specifically scientific methods of cognition, developed in socially oriented sciences, which allow to comprehensively reveal the essence of the problem. The scientific novelty of the study is a comprehensive study of the categories of national state sovereignty and state sovereignty, as well as determining their place among other types of sovereignty.

Key words: *sovereignty, nation sovereignty, state sovereignty, national state sovereignty, people's sovereignty.*